

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 13.12.2004 61. vuosikerta Numero 4 Sivun 6

Apilanurmi taloudellisin parivuotiaana

Asko Miettinen ja Kauko Koikkalainen

Apilanurmen taloudellisin käyttöikä on kaksi vuotta. Tällöin perustamiskustannukset jakaantuvat kahdelle satovuodelle ja rehusadot ovat hyviä.

Apilanurmen taloudellista käyttöikää määritettiin kenttäkoeaineistoon perustuvan mallinnuksen avulla. Kolmivuotinen rehunurmi olisi kilpailukykyinen silloin, jos sen rehuntuotantokyky säilyisi kohtuullisena.

Apilanurmen uusimistiheys määräytyy hyvin pitkälle viljelykierron muiden kasvien tuoton perusteella. Luomuviljelykierrossa apilanurmella on muitakin tehtäviä kuin rehuntuotanto. Ne tulee ottaa huomioon tilakohtaisessa viljelysuunnittelussa, kun arvioidaan nurmikiertojen pituutta. Karkearehun onnistunut tuotanto on kuitenkin luomukotieläintilan kasvinviljelyn päätavoite.

Apilaa ja heinää rehuksi

Apilanurmia viljellään seoskasvustoina heinäkasvien kanssa nautakarjan rehuksi. Apilan viljelystä Suomessa ei ole saatavilla tilastoja. Apilanurmia arvioidaan olevan hieman yli 100 000 ha eli noin viidennes koko nurmenviljelyalasta.

Apila sopii hyvin karjatilan rehuksiksi. Se on typpiomavarainen, rehuarvoltaan hyvä, eläimet syövät sitä mielellään ja rehun laatu säilyy kohtuullisen hyvin korjuuajan viivästyessäkin.

Toisaalta apila häviää heinäkasveille kasviestrogeenien vuoksi, sillä ne heikentävät lehmien tiinehtyvyyttä. Apila kestää myös laiduntamista huonosti. Lisäksi se vaatii viljelypaikalta paljon, jotta tuottaisi runsaita rehusatoja ja pitkäikäisiä nurmia.

Apilanurmen viljelykustannus on noin 100 euroa pienempi kuin heinäkasvinurmen viljelykustannus hehtaaria kohti. Ero johtuu pääasiassa lannoituskustannuksesta. Typpiomavaraisena kasvina apila ei tarvitse typpilannoitusta. Silti se tuottaa lähes heinäkasvien veroisia kuiva-ainesatoja.

Taloudellisuus riippuu sadon määrästä. Luomutuotannossa apilanurmi onkin koko viljelytavan peruskasvi. Tavanomaisessa viljelyssä apilan avulla voidaan päästä pienempään rehuyksikkökustannukseen kuin pelkkiä heinäkasvinurmia viljeltäessä.

Apilanurmista saadaan yleensä kahtena vuonna hyvä sato. Kolmannen vuoden sadon määrä on yleensä ollut pieni. Silloin viljelyn kannattavuus on jo usein heikko. Täydennyskylvön avulla, hyvissä olosuhteissa, kolmaskin satovuosi saattaa olla kannattava.

Jos energian hinta nousee nykyiseen tahtiin, vaikuttaa se väistämättä typpilannoitteiden hintoihin. Tällöin typpiomavaraisten kasvien kilpailukyky paranee. Hyväkuntoisilla pelloilla nurmen viljelykustannuksia voidaan alentaa, kun lisätään apilan viljelyä.

Apilan täydennyskylvö avuksi

Mallinnuksen tulokset vahvistavat sen, että apilanurmen taloudellinen käyttöikä riippuu suurimmaksi osaksi vuotuisen sadon määrästä. Myös sadon laadulla on merkityksensä, mutta apilaseosnurmien tapauksessa sadon määrä vaikuttaa vahvasti myös apilapitoisuuden kautta laatuun. Ongelmana näyttää olevan se, että apila kasvaa vain kaksi kasvukautta. Niinpä nurmen perustamiskulut heikentävät kannattavuutta. Taloudellista kannattavuutta enemmän apilanurmen ikään vaikuttanevat käytännön viljelyssä kuitenkin maan tiivistyminen ja siitä johtuvat talvituhot.

Täydennyskylvö voi olla hyvä vaihtoehto nurmen iän lisäämiseksi, jos sen avulla saadaan riittävä sadonlisä. Tästä on jo rohkaisevia viitteitä, mutta lisätutkimusta tarvitaan.

Myös kylvösiemenen jakaminen eri vuosille vaikuttaa samalla tavalla. Nämä toimenpiteet aiheuttavat lisäkustannuksia. Silti mallinnuksen mukaan pitempi-ikäinen nurmi tuottaisi paremman tuloksen, vaikka kustannukset nousisivat huomattavasti.

Hintamuutoksia tarkasteltaessa voitiin todeta, että nurmen taloudellinen käyttöikä ei muutu kovin herkästi. Näin silloin, kun eri-ikäisten nurmien satotasot oletetaan vakioiksi. Jos pinta-ala on rajoittava tekijä, nurmen voi syrjäyttää viljelykierrossa jokin edullisempi rehukasvi. On kuitenkin otettava huomioon apilanurmen typensidontavaikutus ja muut tehtävät luomuviljelykierrossa.

Myös viljelykustannusten aleneminen parantaisi kannattavuutta. Käytännön viljelyssä tämä on hyvin epätodennäköistä. Luonnonmukaisessa tuotannossa eniten on säästetty jo siirtymävaiheen aikana, kun väkilannoitteiden ja kemiallisten kasvinsuojeluaineiden käyttö on lopetettu. Rikkakasvien torjunta vaatii traktoriötä, joka puolestaan lisää kone-, polttoaine- ja työkustannuksia. Myös sadon arvo on huomioitava. Luomuviljelyssä karkearehujen saatavuus on pyrittävä turvaamaan pääasiassa tilan rehuilla, koska useimmiten luomulaatuista karkearehua ei ole muutoin saatavilla. Jos rehun hinta arvotetaan sen ravintosisällön rehuyksikköarvojen suhteessa esimerkiksi viljaan, voi nurmirehun arvo jäädä sen todellista arvoa pienemmäksi.

Markkinahinnan käyttäminen ei taas välttämättä ole mahdollista, ellei markkinoita ole tai kysyntä on merkittävästi tarjontaa suurempi. Tällöin rehun arvo puolestaan ylikorostuu suhteessa tuotokseen.

Lisätietoja: asko.miettinen@reppu.net
kauko.koikkalainen@mtt.fi
puh. (09) 5608 6224